

PILAR III
Offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravforskriften

Oppdatert per 31.12.2023

Innhold:

Innledning	3
Kapitaldekningsregelverk – Basel III/CRD IV	3
Kapitaldekningsregler i SpareBank 1 Helgeland	4
Oversikt over konsernet	4
Ansvarlig kapital og kapitalkrav	5
1.1 Kapitaldekning	6
1.2 Minimumskrav kapital og beregningsgrunnlag.....	6
1.3 Uvektet kjernekapital	7
Risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 Helgeland	7
1.4 Generelt om styring og kontroll	7
1.4.1 Styret	9
1.4.2 Risikoutvalg	9
1.4.3 Revisjonsutvalg	10
1.4.4 Administrerende direktør og ledergruppe	10
1.4.5 Kredittutvalg (KRUT)	10
1.4.6 Finansutvalg (FUT)	10
1.4.7 Forretningsområdene/risikoeier	11
1.5 Interne kontroll- og overvåkingsfunksjoner	11
1.5.1 Risikostyring	11
1.5.2 Compliance.....	11
1.5.3 Internrevisjon	12
1.5.4 Intern kontroll.....	12
Risikoappetitt, Styring, kontroll og rapportering	12
1.6 Risikogrupper, vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov	14
1.7 Kredittrisiko	16
1.8 Brutto Utlån og tapsavsetning i balansen	17
1.9 Operasjonell risiko	17
1.10 Motpartsrisiko	18
1.11 Metodevalg og beregning av økonomisk kapital	19
1.12 Konsentrasjonsrisiko	19
1.13 Likviditetsrisiko	19
1.14 Markedsrisiko.....	21
1.15 Forretningsrisiko	21
1.16 Godtgjørelsesordninger	22

Innledning

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1 januar 2007. Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom blant annet krav om offentliggjøring av informasjon om risikostyring, risikoeksponering og soliditetsforhold. Dette dokumentet oppfyller konsernet SpareBank 1 Helgeland sin informasjonsplikt etter dette regelverket. Dokumentet oppdateres og publiseres årlig. Oppdatert informasjon om kapitalkrav og ansvarlig kapital oppdateres kvartalsvis og offentliggjøres i form av note til bankens kvartalsregnskap. Rundskriv 3/2022 dekker Finanstilsynets krav til prosess og innhold i foretakenes risiko- og kapitalvurderinger, ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

Alle beløp i dokumentet er angitt i mill. kr. med mindre noe annet er spesifisert.

Kapitaldekningsregelverk – Basel III/CRD IV

EUs direktiv for kapitaldekning bygger på en standard for beregning av kapitaldekningen og vektlegger;

- Bedre risikostyring og kontroll
- Mer risikofølsom kapital
- Tettere tilsyn
- Økt informasjon til markedet

Regelverket bygger på tre pilarer:

Pilar I - Generelle kapitalkrav (minstekrav og bufferkrav)

Pilar II - Regler om samlet risiko og kapitalvurdering

Pilar III - Bankens offentliggjøring av informasjon

Generelle kapitalkrav (minstekrav og buffer krav)

CRD IV-direktivet gjennomfører Basel III-anbefalingene om bl.a. de generelle kapitalbufferkravene (pilar 1) og de bankspesifikke kapitalkravene (pilar 2), og viderefører fra tidligere direktiver konsesjonsbestemmelser og bestemmelser om tilsynsmyndighetenes oppfølging og virksomhetsstyring i bankene. CRR-forordningen gjennomfører Basel III-anbefalinger om minstekrav til ansvarlig kapital, likviditet og offentliggjøring av finansiell informasjon, og viderefører fra tidligere direktiver bestemmelser om bl.a. store engasjementer. Ikrafttredelsen av forordningen innebar at kapitalkravene for utlån til små og mellomstore bedrifter (SMB) ble redusert, og at det såkalte Basel I-gulvet ble opphevet.

Gjennom Basel III/CRR/CRD IV ble det innført økte minimumskrav til ren kjernekapital under minstekravet og ulike bufferkrav utover minstekravet i Pilar I.

- Minstekrav til ren kjerne kapital (4,5 %) og kjernekapital (6 %). Krav til minimum ansvarlig kapital er uforandret (8 % = 4,5 % + hybrid kapital 1,5 % + tilleggs kapital 2 %).
- Ulike krav til buffere over minstekravet. Det såkalte kombinerte buffer kravet består av følgende separate buffere:
 - Kapitalbevaringsbuffer – å bygge kapital i gode tider som skal bidra til å hindre at kapitalen faller under minimumskravet i kraftige nedgangsperioder (+2,5 %)
 - Systemrisikobuffer - dempe langsiktig- ikke syklisk system - eller makrorisiko (+3 %)
 - Motsyklisk kapitalbuffer - dempe effekten av sykliske variasjoner ved å bygge opp ekstra bufferkapital i perioder der kredittveksten er særlig sterk. (0-2,5 %)
 - Buffer for systemviktige institusjoner – redusere sannsynligheten for krisesituasjoner som kan føre til finansiell ustabilitet og betydelige forstyrrelser i økonomien

Bufferkravene kombineres til et samlet bufferkrav.

Finansdepartementet skal hvert kvartal fatte beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbufferen. Finansdepartementet har besluttet at banker, finansieringsforetak og morselskap i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern skal ha en motsyklisk kapitalbuffer f.o.m 31.03.2023 bestående av ren kjerne som skal utgjøre 2,5 prosentpoeng.

Pilar II - Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar II omfatter krav til bankens prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil, opp mot bufferkravene, og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. ICAAP omfatter risikotyper som ikke er dekket av Pilar I, og skal være framoverskuende. Finanstilsynets Rundskriv 3/2022, «Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov», gir ytterligere retningslinjer for myndighetenes vurderingsprosess knyttet til Pilar II.

Det norske Finanstilsynet har i høringsnotat referert til forskrifter for nytt regelverk beskrevet at: «de nye bufferkravene vil imidlertid delvis dekke noen av de områdene som skal vurderes under Pilar II. Myndighetenes vurderinger av kapitalbehov ut over minstekravene må tilpasses disse forhold. Kapitalbehov for institusjonsspesifikke risikoforhold vil i større grad kunne vurderes uavhengig av bufferkravene».

Med bakgrunn i dette har SpareBank 1 Helgeland foretatt konkret vurdering av om de enkelte risikofaktorer er institusjonsspesifikke og således må komme som et tillegg til minimum - og bufferkrav. Finanstilsynets vedtak om fastsettelse av Pilar II krav ble mottatt april 2022 og utgjør 2,2 % av beregningsgrunnlaget.

Avslutningsvis i 2023¹ ble det klart at banker som mottok pilar II krav kunne ha en fordeling av pilar II kravet mellom ren kjerne kapital (4,5/8=56,25%), hybrid kapital (1,5/8=18,75 %) og tilleggskapital (2/8=25%).

Pilar III – Offentliggjøring av informasjon

Pilar III omfatter krav til offentliggjøring av informasjon. Dette dokumentet oppfylder banken sin plikt til offentliggjøring av informasjon etter kapitaldekningsregelverket.

Kapitaldekningsregler i SpareBank 1 Helgeland

Metoder som SpareBank 1 Helgeland benytter ved beregning av kapitalbehovet :

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetode	Standardmetoden	Basismetoden

Oversikt over konsernet

Konsolidering

Datterselskaper er alle selskaper som SpareBank 1 Helgeland har bestemmende innflytelse overfor. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier, enten direkte eller indirekte, mer enn 50 % av aksjene, og er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet. Samarbeidende grupper er forholdsmessig konsolidert ved beregning av kapitaldekning for konsernet, for 2023 gjelder dette SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Kreditt og SpareBank 1 Finans Nord-Norge hvor banken har en eierandel på henholdsvis 3,1 %, 3,5 og 15,0 %. Datterselskapet Helgeland Boligkreditt AS (HEBO) er underlagt regelverk om kapitaldekning. Egenberegnet behov for kapital inngår i konsernberegningene i konsernets ICAAP, HEBO beslutter egne kapitalmål. Nærmere beskrivelse av Helgeland Boligkreditt kommer frem av selskapets publiserte årsrapport².

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forskrift-om-endring-i-forskrift-om-kapitalkrav-og-nasjonal-tilpasning-av-crrcrd-iv-crrcrd-iv-forskriften/id3019780/>

² <https://www.sparebank1.no/nb/helgeland/om-oss/investor/helgeland-boligkreditt.html>

Konsern kapitaldekning (tall i mill. kr)					Morbank 31.12.23
Selskap	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Helgeland Boligkreditt AS	Kredittforetak	Mo i Rana	100 %	540,0	540,0
Bankbygg Mo AS	Eiendomsforvaltning	Mo i Rana	99,8 %	0,1	97,0
Helgeland Sparebanks Eiendomsselskap AS	Eiendomsforvaltning	Mosjøen	100 %	0,1	0,4
AS Sparebankbygg	Eiendomsforvaltning	Brønnøysund	100 %	0,1	1,4
Storgt. 73 AS	Eiendomsforvaltning	Brønnøysund	100 %	0,1	9,0
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS ¹	Kredittforetak	Tromsø	15 %	1.101,0	272,0
SpareBank 1 Kreditt AS ¹	Kredittforetak	Oslo	3,5 %	508,0	66,0
SpareBank 1 Boligkreditt AS ¹	Kredittforetak	Stavanger	3,1 %	7.797,2	361,0
Sum					1.346,8

1) Selskapet er forholdsmessig konsolidert ved beregning av kapitaldekning. Selskapene er bokført til virkelig verdi i konsernregnskapet.

Samtlige datterselskaper er konsolidert i regnskapet og ved beregning av kapitaldekning. Konsolideringsprinsippene er nærmere beskrevet i bankens årsrapport³ i henholdsvis note 1, 26 og 40.

Begrensninger på overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom konsernselskaper

Det er ingen avtalemessige, privatrettslige eller andre faktiske begrensninger på overføring av kapital mellom selskapene. For øvrig reguleres adgangen til overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom selskapene i konsernet av den til enhver tid gjeldende lovgivning for bransjen.

Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Den ansvarlige kapital består av kjernekapital og tilleggskapital, med tilhørende fradrag og tillegg i henhold til gjeldende regelverk. Indirekte eierskap i Vipps AS er eliminert både på kapitalen og beregningsgrunnlaget.

³ <https://www.sparebank1.no/nb/helgeland/om-oss/investor/finansiell-info.html>

Kapitaldekning

MORBANK			KONSERN	
31.12.22	31.12.23		31.12.23	31.12.22
4.896	5.029	Sum balanseført egenkapital	5.051	4.932
-398	-398	Annen godkjent kjernekapital (FO)	-398	-398
-56	-56	Fradrag investering i SpareBank 1 Betalling	-56	-56
0	0	Fradrag øvrige eierandeler i finansinstitusjoner	0	0
-9	-8	Fradrag forsvarlig verdsettelse	-9	-10
0	0	Fradrag andel resultat som ikke medregnes i ren kjernekapital	0	0
-87	-76	Fradrag immaterielle eiendeler	-76	-87
-329	-357	Fradrag avsatt utbytte klassifisert som egenkapital	-357	-329
0	-4	Andre fradrag	-4	0
		Effekt av forholdsmessig konsolidering på ren kjernekapital	-126	-100
4.016	4.129	Sum ren kjernekapital	4.024	3.951
0	0	Fradrag eierandeler i finansinstitusjoner	0	0
398	398	Annen godkjent kjernekapital (FO)	398	398
		Effekt av forholdsmessig konsolidering på kjernekapital	45	40
4.415	4.528	Sum kjernekapital	4.468	4.389
451	350	Ansvarlig lånekapital	350	451
0	0	Fradrag eierandeler i finansinstitusjoner	0	0
		Effekt av forholdsmessig konsolidering på tilleggskapital	70	58
451	350	Sum tilleggskapital	420	509
4.866	4.877	Sum netto ansvarlig kapital	4.888	4.900
18.055	18.699	Risikovektet balanse	22.090	20.809
22,24 %	22,08 %	Ren kjernekapitaldekning i %	18,22%	18,99 %
24,45 %	24,21 %	Kjernekapitaldekning i %	20,23 %	21,09 %
26,95 %	26,08 %	Totalkapitaldekning i %	22,13 %	23,54 %
12,00 %	14,00 %	Minstekrav ren kjernekapital inkl. bufferkrav og pilar II tillegg i %	15,24 %	14,20 %
13,50 %	15,50 %	Minstekrav kjernekapitaldekning inkl. bufferkrav og pilar II tillegg i %	17,15 %	15,70 %
15,50 %	17,50 %	Minstekrav kapital inkl. bufferkrav og pilar II tillegg i %	19,70 %	17,70 %
2.799	3.272	Minimumskrav ansvarlig kapital inkl. bufferkrav og pilar II tillegg	4.352	3.683
2.066	1.605	Tilgjengelig ansvarlig kapital etter bufferkrav og pilar II tillegg	536	1.215

Bankvirksomhet innebærer risiko på mange områder. God risiko- og kapitalstyring er et sentralt strategisk virkemiddel i SpareBank 1 Helgeland. Som etterlevelse av kapital regelverket er det for de ulike risikoområder vurdert behov for tilleggskapital. Vurderingene er underbygget med ulike interne vurderinger og beregningsmodeller. Dette er oppsummert i bankens ICAAP, som er styret sitt dokument for dokumentasjon av beregnet kapitalbehov og plan for kapitalstyring. Ut fra disse vurderingene har banken fastsatt kapitalmål. Vektingen av konsernets eiendels- og utenom balanseposter er foretatt i henhold til regler i Basel III, fastsatt av Finanstilsynet. Kapitaldekningen viser konsernets soliditet i forhold til risikovektet balanse.

Minimumskrav kapital og beregningsgrunnlag

Fra 31.12.23 er lovbestemt minstekrav på ren kjernekapitaldekning på 14,0 %. Banken har et Pilar 2 tillegg på 2,2 %. Konsernets krav til ren kjerne inkludert Pilar 2 tillegg utgjør dermed 15,2 % per 31.12.2023. Måltallet for ren kjerne –og totalkapitaldekning er på 1,3 % poeng over regulatoriske krav, på nåværende tidspunkt utgjør dette henholdsvis 16,5 % og 21 %. Banken har i måltallet tatt høyde for full motsykliskbuffer og økt systemrisikobuffer pr.31.12.2023. Konsernets uvektede egenkapitaldekning utgjør 9,2 % ved utgangen av året.

Kapitalbehovet er beregnet ut fra standardmetoden for beregning av kredittrisiko og basismetoden ved beregning av operasjonell risiko. Bankens styre har vedtatt en kapitalplan for 2024 - 2028 hvor tilfredsstillelse av kapitalkravene i CRD IV er sentralt.

Uvektet kjernekapital

CRD IV introduserer uvektet kjernekapitalandel («Leverage Ratio») som ny soliditetsindikator og supplement til de risikovektede minstekravene. Finansdepartementet fastsatte 20. desember 2016 forskrift om uvektet kjernekapitalandel. Forskriften gjelder for banker, kredittforetak, finansieringsforetak, holdingforetak i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern og verdipapirforetak som har tillatelse til å yte investeringstjenester. Bankens mål for uvektet kjernekapital er 6,5%. Uvektet kjernekapitalandel for SpareBank 1 Helgeland er 9,2 prosent per 31.12.2023.

Uvektet kjernekapital konsolidert		
tall i mill. kr.	31.12.2023	31.12.2022
Poster utenom balansen	1.133	1.127
Andre eiendeler	36.712	38.479
Sum uvektet eksponeringer	37.845	39.606
Andel eksponeringsbeløp forholdsmessig konsolidering	11.779	8.656
Interne elimineringer	- 701	- 551
Sum uvektet eksponeringer etter forh. konsolidering	48.923	47.711
Kjernekapital etter forholdsmessig konsolidering	4.468	4.389
Uvektet kjernekapital	9,1 %	9,2 %

Risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 Helgeland

Generelt om styring og kontroll

Styret er opptatt av å sikre at konsernet har god risikostyring og intern kontroll. Konsernets prinsipper og rammer for intern kontroll og risikostyring er nedfelt i egne styringsdokumenter som besluttes av styret:

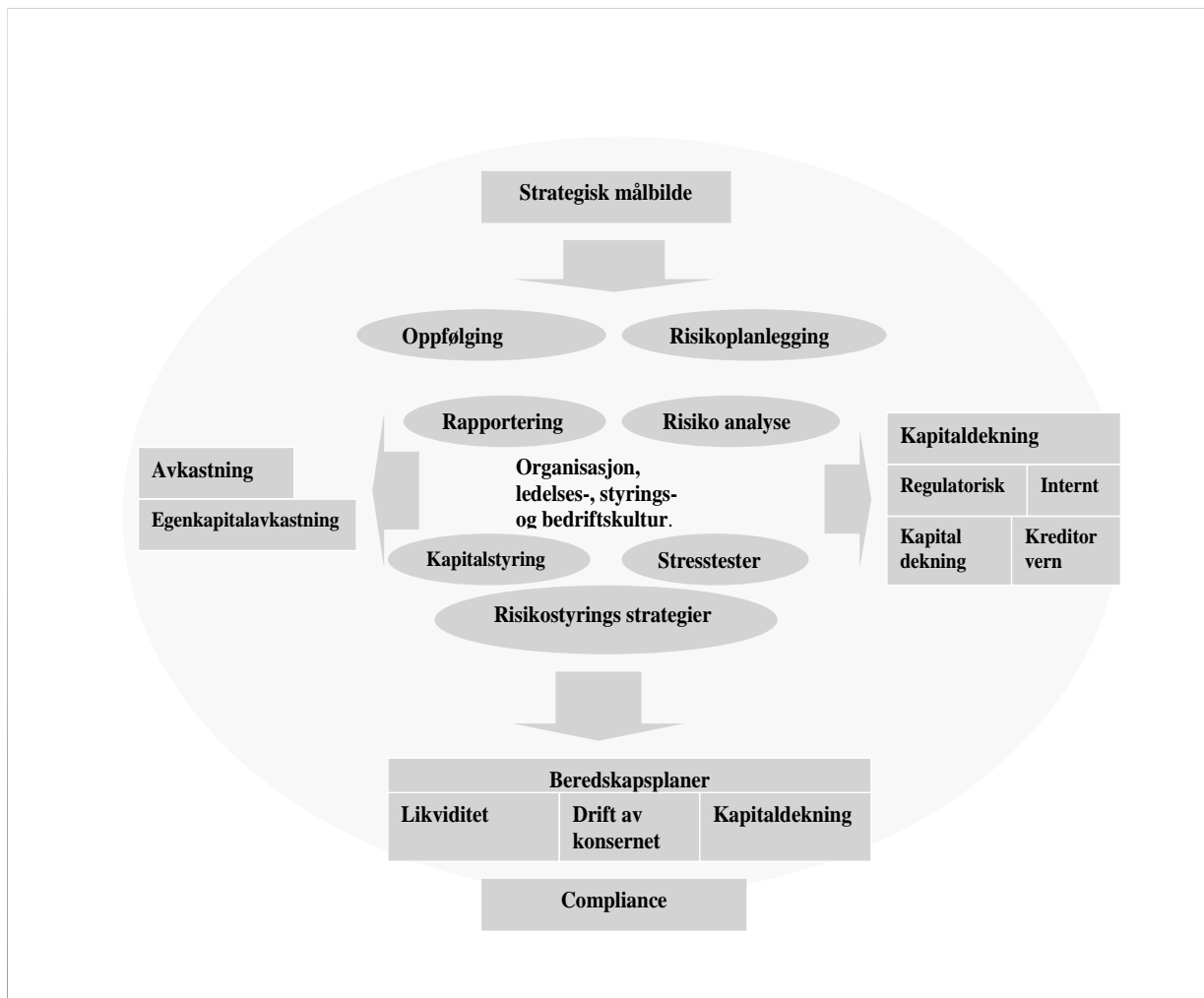
- Risiko- og kapitalstrategi
- Policy virksomhetsstyring
- Policy operasjonell risiko
- Policy risikostyring og internkontroll
- Standard Risikostyring

Styringsdokumentene er konsernets interne rammeverk for god styring og kontroll, og gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risiko, samtidig som det skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette. Rammeverket gir retningslinjer for hvordan banken skal integrere kapitalvurderingsprosess med banken sin strategiprosess.

Formålet med ICAAP prosessen er å gi styret grunnlag å vurdere bankens størrelse og sammensetning av ansvarlig kapital sett i forhold til bankens risiko og risikoprofil.

Risikostyringen skal støtte opp under konsernets strategiske mål og utvikling. Kapitalstyringen skal sikre at SpareBank 1 Helgeland har en god kapitaldekning og en konkurransedyktig avkastning sett i forhold til risikoprofil.

I bankens årlige strategiprosess utarbeides kapitalplan som skal sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Femårs prognoser fremskriver den finansielle utviklingen. I tillegg utarbeides det finansielle stresstester som viser en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag.

Organisering

SpareBank 1 Helgeland har som prinsipp at ansatte i den utøvende virksomheten skal styre og måle den risiko som SpareBank 1 Helgeland utsettes for gjennom den løpende drift, og rapportere denne i henhold til vedtatte prosedyrer.

Det skal innenfor de ulike risikoområdene ikke være organisasjonsmessig sammenheng mellom de ansatte som utøver operativt arbeid, og de som har ansvaret for overvåking og rapportering av styringsmål.

Bankens administrasjon og ledelse sin kompetanse og bakgrunn er presentert på bankens hjemmeside⁴.

Styret rekrutteres av forstanderskapet etter forslag fra valgkomitéen. Valgkomitéen arbeider etter instruks vedtatt av forstanderskapet.

⁴ <https://www.sparebank1.no/nb/helgeland/om-oss/om-banken/organisasjon.html>

Styremedlemmer - og varamedlemmer velges for 2 år, dog slik at halvdelen trer ut hvert år. styremedlemmer - og varamedlemmer kan gjenvelges. Leder og nestleder har samme valgperiode som øvrige medlemmer (dvs. 2 år).

Valgkomiteen⁵ skal i sitt arbeid foreslå kandidater til styret som hver for seg og samlet skal:

Ivareta bankens behov for kompetanse, kapasitet og mangfold.

Ha medlemmer som i kvalifikasjoner og kompetanse utfyller hverandre.

Være en drivkraft for banken og dens ledelse.

Ivareta bankens og eiernes interesser.

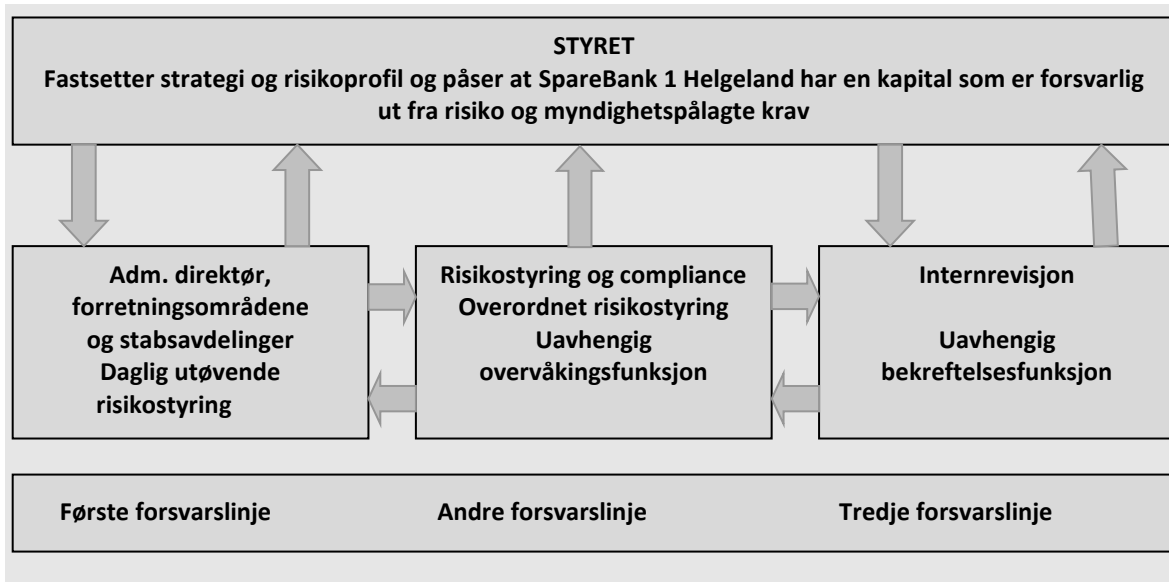
Oppfylle krav om personlig egnethet.

Være uavhengig i forhold til bankens ledelse.

Minst ett medlem skal være uavhengig av banken og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Styrets sammensetning skal hensynte krav til kontinuitet og fornyelse.

Administrasjonssekretæren holder oversikt over ledelsens og styrets medlemmer sine styreverv, se for øvrig informasjon i årsregnskapet.

1.1.1 Styret

Styret fastlegger de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringer i banken. Det er styrets ansvar å beslutte og å ta stilling til bankens kapitalplan, risikotoleranse og kapitalbehov.

Styret i SpareBank 1 Helgeland har overordnet ansvar for at:

- Banken har tilfredsstillende kapital ut fra strategisk mål bilde og vedtatt forretningsstrategi
- Banken har tilstrekkelig ansvarlig kapital og en forsvarlig risikoprofil
- Kapitalkrav i lover og forskrifter overholdes, herunder at de tilfredsstiller interne kvalitets - og kontroll krav som følger av BASEL og ICAAP regelverk.

Styret skal påse at den interne kontrollen i virksomheten er sikret i et tilstrekkelig omfang på en systematisk måte, herunder at de tilfredsstiller krav til internkontroll, ref. tilføyelser til CRD IV og CRR.

1.1.2 Risikoutvalg

Underutvalg av styret med formål å bidra til at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og mål oppnåelse. Risikoutvalget skal overvåke den samlede risiko og vurdere om konsernets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

⁵ <https://www.sparebank1.no/nb/helgeland/om-oss/om-banken/organisasjon/valgte-organer/valgkomiteen.html>

Styret fastsetter instruks for og oppnevner medlemmer av risikoutvalget blant styrets egne medlemmer. Risikoutvalget fastsetter egen årsplan og møter i forkant av styremøter hvor risikoutvalgssaker skal behandles i styremøte. Antall avholdte møter i 2023 framgår av årsberetningen.

1.1.3 Revisjonsutvalg

Underutvalg av styret med formål å foreta mer grundige vurderinger av avtalte saksområder, herunder å styrke arbeidet med finansiell rapportering og internkontroll.

Styret fastsetter instruks for og oppnevner medlemmer av revisjonsutvalget blant styrets egne medlemmer. Revisjonsutvalget fastsetter egen årsplan og møter i forkant av styremøter hvor revisjonsutvalgssaker skal behandles i styremøte. Antall avholdte møter i 2023 framgår av årsberetningen.

1.1.4 Administrerende direktør og ledergruppe

Det er adm. direktør sitt ansvar å sørge for at styret er tilstrekkelig orientert om hovedtrekk i virksomhetens interne kontroll og i risikoforhold for øvrig. Adm. Direktør har det operative ansvaret for bankens overordnede risikostyring, herunder utvikling av effektive målings- og styringssystemer og forsvarlig intern kontroll i.h.t. forskriftskrav.

Også ledergruppa skal behandle saker og gi innspill til bankens styring og kontroll av totalrisiko, herunder spørsmål om rating og overordnet balansestyring. Ledergruppa skal ta stilling til konsernets totale risikoeksponering og vurdere denne i forhold til konsernets og morbankens kapitalbehov. Ledergruppa har med unntak av Kredittdokument og Finansdokument ansvaret for revisjon av bankens styringsdokumenter før behandling i styret.

1.1.5 Kredittutvalg (KRUT)

Kredittutvalget skal være et rådgivende organ og høringsinstans i saker som er beskrevet i KRUT-reglementet. Kredittutvalget skal ikke ha fullmakt som utvalg. Fullmaktsnivå begrenses av det enkelte medlems fullmakt.

Bankens bevilgningsreglement inkl. bevilgningsmatrisen angir hvilke fullmakter som gjelder for de enkelte rollene innenfor kredittområdet, med spesifisering i forhold til hvilke beløpsgrenser som gjelder for kundegrupper, risikoklasser, juridiske enheter og lån til kommuner.

Direktør BM og direktør PM har i samarbeid med administrerende direktør ansvaret for revisjon av bankens Kredittdokument⁶ før behandling i kredittutvalg og styret. Kredittdokumentet inneholder blant annet:

- Interne strategier, rammer og regler
- Utøvelse innenfor kredittområdet
- Overvåkning og styring i forhold til interne regler og strategier
- Etterlevelse av regulatoriske krav

Mandat og sammensetning av Kredittutvalget fremgår av kredittstrategi og bevilgningsreglement.

1.1.6 Finansutvalg (FUT)

Finansutvalget skal være et rådgivende organ og skal blant annet sikre:

- Utvikling av interne strategier, rammer og regler
- Utøvelse innenfor finansområdet
- Overvåkning og styring i forhold til interne regler og strategier
- Etterlevelse av regulatoriske krav

⁶ Kredittstrategi og bevilgningsreglement

Finansutvalget skal være sammensatt av sentrale personer/enheter som har kritisk informasjon om likviditetssituasjonen, samt likviditets- og risikokrav. Finansutvalgets arbeid skal utføres innenfor retningslinjer gitt av styret.

Finansutvalget har ansvaret for revisjon av bankens Finansstrategi før behandling i styret. Bankens Finanspolicy inneholder blant annet:

- Interne policyer, rammer og regler
- Utøvelse innenfor finansområdet
- Overvåkning og styring i forhold til interne regler og strategier
- Etterlevelse av regulatoriske krav

Mandat og sammensetning av finansutvalget framgår av Finanspolicy.

1.1.7 Forretningsområdene/risikoeier

Oppfølging, rapportering og overvåkning: alle lederne i banken er ansvarlig for den daglige risikostyringen og kontroll innenfor eget ansvarsområde.

En risikoeier er en navngitt person i den operative linjen som er ansvarlig for gjennom intern kontroll å styre en eller flere operasjonelle risikoer.

Interne kontroll- og overvåkingsfunksjoner

1.1.8 Risikostyring

Risikostyring dekker hele konsernet. Avdelingen skal identifisere, måle og vurdere bankens totalrisiko, Risikostyring har ansvar for jevnlig rapportering av bankens totale risikoeksponering til ledelse og styret. Bankens risikostyringsenhet utgjør seks årsverk 31.12.2023. Direktør risikostyring er direkte underlagt adm. direktør

- Ansvar for å fremme forslag til endringer og vedlikehold av styringsdokumenter relatert til bankens risikostyring; «Risikostrategi», «ICAAP-dokument», «Overordnet styring operasjonell risiko»
- Ansvar for å overvåke og koordinere den samlede risikostyringen i virksomheten.
- Direktør risikostyring skal påse at risikovurderingsprosessen gjennomføres i virksomheten
- Ansvar for å overvåke operasjonell risiko og intern kontroll og skal påse at risikostyrings systemer i virksomheten utvikles.

1.1.9 Compliance

Fagansvarlig compliance er operativt ansvarlig for virksomhetens compliance og rapporterer til leder compliance. Risikostyring og Compliance har samhandling med interne 2 linje enheter og felleseenheter i SpareBank1.

Banken har klart definert ansvarsområder og arbeidsprosesser som skal sikre:

- At bankens verdisyn og etiske retningslinjer følges
- Prosess for å fange opp endringer i lover og forskrifter
- Prosess for etterlevelse av lover og forskrifter
- Etablerte 1 linje kontroller
 - Rapportering fra 1 linje
- Etablerte 2 linje kontroller
 - Rapportering fra 2 linje

Det er etablert en uavhengig compliance-gruppe som ledes av fagansvarlig compliance.

Gruppens hovedansvar er å sørge for at det er samsvar mellom myndighetskrav, ulike standarder og hvordan banken løser oppgavene. De til enhver tid gjeldende regulatoriske krav skal etterleves.

Gruppen fokuserer på

- oppdatering av lov, forskrift og bransjestandarder.
- Planlegging og tilpasning i forbindelse med varslede lovendringer.
- Oppfølging av at compliance kontroller planlegges og gjennomføres i virksomheten. Samt at kontrollene særskilt fokuserer på etterlevelse av sentral lovgivning og forskrift for å redusere operasjonell risiko.

Compliancegruppen inngår i andrelinje-kontroll og følger gjennom året opp at det gjennomføres uavhengige stikkprøvekontroller, risikooppfølginger og rapporteringer, spesielt innrettet for å bekrefte sporbarhet i etterlevelse knyttet til vesentlige områder for banken.

1.1.10 Internrevisjon

Banken har outsourcet internrevisjonsfunksjonen som er direkte underlagt styret. Intern revisor foretar risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av bankens internkontroll og styringsprosesser for å vurdere om internkontrollsystemer er tilfredsstillende og påse at portefølje og rapporteringssystemer fungerer etter forutsetningene.

1.1.11 Intern kontroll

Med Intern kontroll forstås en prosess – iverksatt, gjennomført og overvåket av styret, ledelsen og/eller andre ansatte for å gi rimelig sikkerhet for måloppnåelse innenfor følgende områder:

- målrettet, effektiv og hensiktsmessig drift
- pålitelig intern og ekstern rapportering
- overholdelse av lover, forskrifter og interne retningslinjer

Risikoappetitt, Styring, kontroll og rapportering

Av styringsdokumentene fremgår strategier for risiko samt mål/rammer og risikotoleranse for ulike risikokategoriene.

For å sikre at styringsdokumentene er i overensstemmelse med konsernets målsettinger, skal styrings-dokumentene revideres og vedlikeholdes jevnlig, og normalt foretas en revisjon av dokumentene i løpet av en 12 måneders periode med beslutning av relevant instans.

SpareBank 1 Helgeland skal være kapitalisert slik at man har et godt fundament for utvikling og vekst i høykonjunkturer og samtidig har robusthet for å kunne møte lavkonjunkturer.

Kapitalstyringen skal sikre at:

- Regulatoriske krav til kapital blir ivaretatt.
- Markedsmessige muligheter og ambisjoner blir ivaretatt.
- Tilstrekkelige operasjonelle buffere eksisterer.
- Krav fra nasjonalt og internasjonalt finansmarked ivaretas.
- Konkurransedyktig avkastning oppnås. Mål til rating innfris.

Risiko- og kapitalstrategien skal sikre:

- En risikoprofil som ligger på nivå med sammenlignbare banker, men som også er tilpasset bankens risikokapasitet og risikoappetitt.
- En risikotaking som er fundamentert på lønnsomhet og avkastning.
- En risikoprofil som gjør at ingen enkeltrisiko skal true SpareBank 1 Helgeland selvstendighet.
- At krav fra myndigheter oppfylles.
- En risikoprofil som ikke skader konsernets omdømme og renommé.

Styring og kontroll skal stå i rimelig forhold til banken sin kompleksitet, risikoprofil og virksomhetsomfang.

Følgende tabell oppsummerer virksomhetens styring av risiko:

	Risikoprofil (utførende)	Risikotoleranse (ledelsen)	Risikoappetitt (styret)	Risikokapasitet (regulator)
Beskrivelse	Angir den faktiske risikotagningen til enhver tid	Definerer tolerert risikotagning inkludert ledelsens operative buffer	Definerer styrets vedtatte begrensning for risikotagning	Faktisk kapital i forhold til enhver tid gjeldende regulatoriske krav

Ansvarlig	Operativ enhet	Leder forretningsenhet	Styret	Regulator
Overvåkning	Risikostyring	Stabsavdelinger	Risikostyring	Regulator
Eskalasjon ved brudd	Ledergruppen Styret	Leder forretningsenhet	Styret	Finanstilsynet

Grunnleggende forutsetning:

Konsernets risikorammer og risikoappetitt innenfor de enkelte risikokategorier skal samlet sett ha en tilfredsstillende sikkerhetsmargin i forhold til konsernets risikokapasitet.

Risikoappetitt:

Angir hvor stor risiko kan være innenfor de ulike risikokategorier. Eller hvor mye kapital ønskes allokert innenfor de ulike risikokategoriene ut fra strategiske og lønnsomhetsmessige vurderinger.

Risikotoleranse:

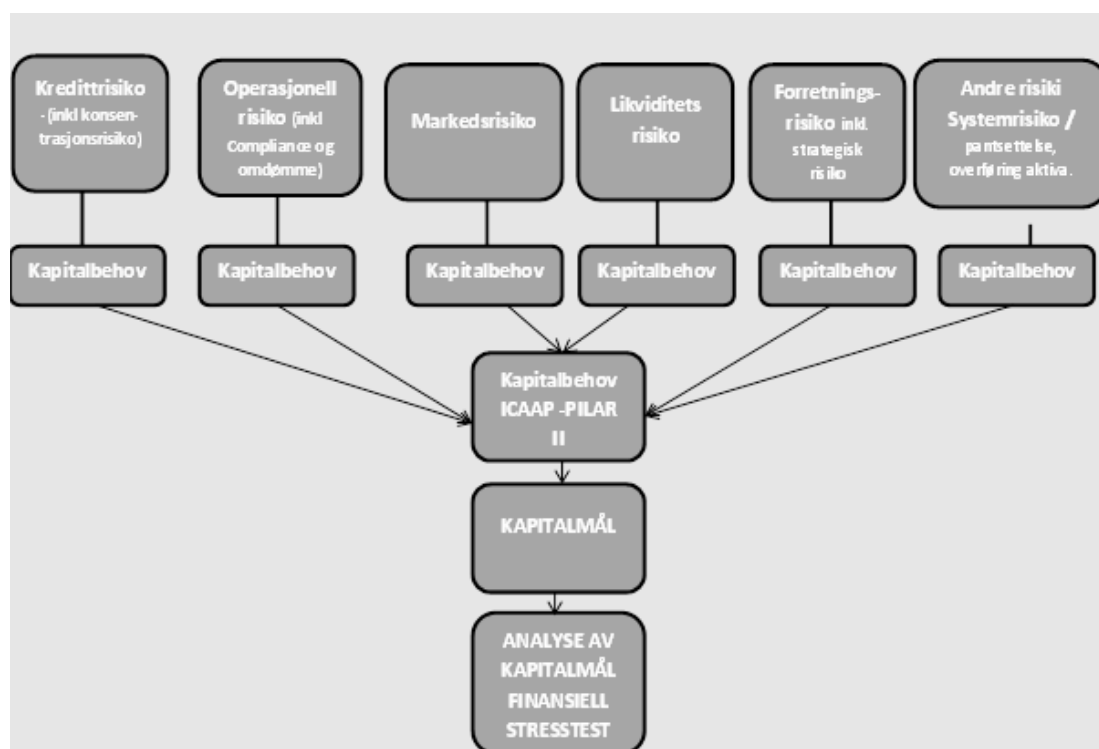
Buffersone man kan operere innenfor uten å bryte risikorammer

Det er fastsatt rammeverk for risikoappetitt, og risikorammer for de enkelte risikotypene. Det skal være etablert systemer for måling, rapportering, styring og kontroll av risiko. Både samlet risikonivå og de ulike risikokategorier skal følges tett opp for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Rammer for risiko- og kapitalstyringen er fastlagt i ulike styringsdokumenter og blir fulgt opp gjennom faste rapporter. Dette sikrer en løpende oppfølging av styringsmål, enkeltrisikoeer og konsernets samlede risiko.

Rapporttype	Frekvens revidering	Ledergruppen	Risikoutvalget	Styret
ICAAP / ILAAP	Årlig	X	X	X
Risikorapport inkl. - kvantifisering ICAAP -markeds -og likviditets risiko -kredittrisiko -Operasjonell risiko -It og Cyber risiko -Compliance risiko -AML/ATF -Bærekraft	Kvartal	X	X	X
Stresstest likviditetsrisiko	Kvartal	X	X	X
Årsrapport operasjonell risiko, internkontroll og IKT- risiko	Årlig	X	X	X
Årsrapport hvitvasking	Årlig	X	X	X
Årsrapport Compliance	Årlig	X	X	X
Valideringsrapporter modeller	Årlig	X	X	X
Gjenopprettingsplan	Årlig	X	X	X
Avviksrapport utlånsforskrift	Kvartal	X	X	X

Risikogrupper, vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov

Risikotype	Risikokategorier	Beregningsmetode
Kredittrisiko	Motpartsrisiko	Standardmetoden
	Konsentrasjonsrisiko	enkeltkunder, enkeltnæringer, utlånsvekst, eventuelt avvikende negativ porteføljekvalitet. (egne vurderinger etter Finanstilsynets modell fra rundskriv 3/2022)
	Restrisiko	Egne vurderinger / beregninger
Markedsrisiko	Aksjer, renter og valuta	Standardmetoden
	Risiko utover standard	Egne vurderinger / beregninger etter Finanstilsynets modell fra rundskriv 3/2022)

Operasjonell risiko	Ekstern, personell, rutiner, AHV og terrorfinansiering, IT-sikkerhet, compliance, bærekraft	Basismetoden
	Risiko utover Basismetoden og konsentrasjon	Egne vurderinger / beregninger inkl. vurderinger fra tapshendelsesregistre og kvalitetsoppfølging
Likviditetsrisiko	Finansieringskostnad Likviditetsparameter Konsentrasjon	Egne vurderinger / beregninger
Annen risiko-herunder systemrisiko	Eierrisiko, systemrisiko mf.ler	Egne vurderinger / beregninger etter Finanstilsynets modell fra rundskriv 3/2022)
ESG	Bærekraftsrisiko: Klimarisiko Sosial risiko Økonomisk risiko	Egne vurderinger/ beregninger i tråd med GRI rammeverket Egne vurderinger/beregninger i tråd med modell PCAF og TCFD- rammeverk. Kartlegging av datakilder som kan innhentes og modellering av komplekse data

Kredittrisiko blir målt etter samme metode som for minimum kapitaldekning etter standardmetoden, mens operasjonell risiko blir målt etter samme metode som for minimum kapitaldekning etter basismetoden. For kredittrisiko og operasjonell risiko gjøres det vurderinger og beregninger av tilleggs behov for kapital utover minimums krav til kapitaldekning, på samme måte som for andre risikoer under Pilar II beregninger.

Konsernet benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke operasjonell risiko. Beregningsgrunnlaget er 15 % av gjennomsnitt inntekt de tre siste år, multiplisert med 12,5.

Inntekten som tas med i beregningsgrunnlaget er i.h.t. kapitaldekningsregelverket.

Identifisering av risiko skal være en framoverskuende prosess som er integrert i bankens strategiarbeid og i forretnings- og økonomistyringsprosesser. Prosessen dekker alle vesentlige risikoer i konsernet. I tillegg til løpende oppfølging gjennom året, gjennomføres en grundig analyse av de ulike risikokategorier minimum en gang i året.

Det gjennomføres en analyse av de risikoer som er identifisert mht. risikoens karakter og risikodrivere. Risikoene skal kvantifiseres i sannsynlighet, konsekvens og forventet tap. Risikoanalysen skal sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering av behov for kontrolltiltak eller tiltak for å redusere risikoen. Det gjennomføres løpende kontrolltiltak som dokumenteres og rapporteres.

Konsernet gjennomfører scenarioanalyser (forventet økonomisk utvikling) og stresstester (økonomisk utvikling i en alvorlig nedgangskonjunktur) for likviditet, kapital og enkeltrisikoer. Scenarioanalysene er basert på konsernets strategiske mål og langtidsprognoser for forventet utvikling. Stresstester er viktige for å forstå hvordan de ulike risikoer og porteføljer påvirkes av endringer i makroøkonomiske forhold og endringer i interne forutsetninger, herunder hvordan negative hendelser kan påvirke konsernets inntjening, balansestruktur, kapitaldekning og likviditetsbuffer.

Kredittrisiko

Definisjon

Kredittrisiko defineres som faren for tap som følge av at kunder eller motparter ikke kan overholde sine forpliktelser

Styring og kontroll

Overordnet strategi inneholder retningslinjer for fordeling mellom person - og bedriftsmarkedet. Konsernets kredittrisiko styres gjennom styringsrammer for porteføljen og styringsrammer for konsentrasjoner. Kreditstrategien evalueres og fastsettes årlig, og inneholder overordnede retningslinjer for bankens kredittgivning. Det er et bærende prinsipp at ledere og ansatte i den utøvende bankvirksomheten skal styre og måle den risiko som banken utsettes for gjennom den løpende drift og rapportere denne.

De viktigste virkemidlene i utøvelsen av kredittreglementet er:

- Restriktiv kredittgivning i forhold til
 - Krav til risikodeling gjennom høyere egenkapitalandel
 - Etterlevelse av Finanstilsynets utlånsforskrift med kvartalsvis rapportering til styret
- Styring av virksomheten gjennom bruk av saksgangssystemer og fullmakts-rammer
- Fokus på regelverket knyttet til bruk av kredittfullmakter, herunder spesielt dokumentasjonskrav rundt kundens betjeningsevne, samt beskrivelse av kritiske faktorer i tilknytning til bevilgningen
- Høy kompetanse og lang erfaring hos medarbeidere knyttet til utlånsvirksomheten
- Kredit gis primært til kunder innenfor bankens geografiske nedslagsfelt med unntak av gode personkunder hvor tilknytning til Helgeland er tilstrekkelig

Konsernet har fastsatt porteføljestyringsmål og konsentrasjonsstyringsmål, utviklingen ifht styringsmål rapporteres rutinemessig til styret. Det er også etablert oppfølging av utvikling på porteføljekvaliteten (eks. PD pr sted og bransje) og tapsrisiko (eks. IFRS 9 kvantifisering pr sted og bransje).

Kreditrisikoeksponeringen styres og følges opp gjennom regelmessige analyser av låntakeres og potensielle låntakeres evne til å betjene renter og avdrag, samt en vurdering av den sikkerhet som ligger til grunn for lånet.

For investeringer i verdipapirer benyttes kredittrater fra anerkjente kredittratingbyråer (Moody's/S&P/Fitch) der dette er tilgjengelig⁷ (note 2.1.2 i årsregnskapet), og det er klart definerte retningslinjer i konsernets finanspolicy til kredittkvalitet basert på slik rating. Med begrensede unntak investeres det kun i investment grade papirer.

Kapitalvekt for slike verdipapirer beregnes etter standardmetoden i tråd med verdipapirenes/motpartens kredittrating .

Økonomisk kapital

Ut over kapital avsatt i pilar I for å dekke kredittrisiko, måler banken i tråd med Finanstilsynets modell (fra Rundskriv 3/2022) konsentrasjonsrisiko for vekst, engasjement, og for bransjer under Pilar II. Målingene blir gjort ved at nødvendige input data oppdateres pr. beregningstidspunkt.

⁷ Der rating fra disse ikke foreligger benyttes annen regulatorisk anerkjent metode for fastsetting av denne (f.eks. for de norske kommunepapirer).

Brutto Utlån og tapsavsetning i balansen

	KONSERN			
	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	31.12.23
Brutto utlån (ekskl. fastrente)	Med forventet tap over 12 måneder	Med forventet tap over levetiden til instrumentet	Med forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Brutto utlån (eks. fastrente utlån) pr. 01.01.23	25 888	3 470	320	29 678
Avsetning til tap overført til Trinn 1	705	-705	-1	0
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-1.225	1.250	-25	0
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-158	-49	207	0
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	4.008	145	6	4.159
Økning i trekk på eksisterende lån	5.653	292	140	6.085
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-5.975	-572	-68	-6.615
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-3.663	-1.110	-39	-4.813
Endring som skyldes konstaterede nedskrivninger (konstaterte tap)	-1	-17	-17	-35
Brutto utlån (eks. fastrente utlån) pr. 31.12.23	25.233	2.704	523	28.459
Brutto utlån (eks. fastrente utlån) pr. 31.12.23 PM	17.004	981	113	18.098
Brutto utlån (eks. fastrente utlån) pr. 31.12.23 BM	8.229	1.723	409	10.362
Ubenyttet kreditt og finansielle garantier	2.878	154	15	3.047

Utlån fastrente, som måles til virkelig verdi med verdiendring over resultat, inngår ikke

For informasjon om IFRS 9 tapsvurderinger vises til noteopplysninger i foretakets årsregnskap.

Operasjonell risikoDefinisjon

Operasjonell risiko defineres som risikoen som tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, rutiner eller systemer, menneskelige feil, kriminalitet eller eksterne hendelser (omdømme).

Styring og kontroll

Kompetanseutvikling, gode rutiner, god intern kontroll og kvalitetssikring bidrar til styring av den operasjonelle risikoen. Styringsdokumentene og kontrollsystemene er bygget opp for å ivareta effektiv drift, risikokontroll, fornuftige forsiktighetshensyn, korrekt finansiell- og ikke finansiell informasjon, compliance av lover og retningslinjer, og interne retningslinjer og strategier.

Det gjennomføres risikovurdering på alle nivå. Risikovurderingen er dokumentert, og gir også oversikt over prosess og nøkkelkontroller i de operative funksjonene. Det er etablert et avviks og oppfølgings system som er integrert med gjennomførte kontroller. Arbeidet med utviklingen av systemer og prosesser i de operative funksjonene har bidratt til økt fokus på kvalitet og effektivitet, så vel som målrettet drift i konsernet. Dette summeres opp i krav om å holde en viss ansvarlig kapital som sikkerhet for framtidig forventede tap, som konsernet kan bli påført som følge av operasjonell risiko.

Banken registrerer tap tilknyttet hendelser, og gjennomfører en vurdering av merkostnader for å følge opp avviket og rette opp hendelsen.

Vurdert ut fra organisasjonens kompetanse, organisering og ansvarsdeling, samt konsernets inntjening og soliditet, mener styret at konsernets samlede risikoeksponering er forsvarlig. Det gjennomføres en egen vurdering av konsentrasjonsrisiko knyttet til operasjonell risiko.

Rammeverket for styring av operasjonell risiko er innrettet for å hensynta endrede rammebetingelser, makroøkonomiske utsikter, utviklingen innen strategiske satsningsområder, foretakets soliditet og økonomiske utvikling.

Økonomisk kapital

Konsernet benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke operasjonell risiko.

Det gjennomføres en egen særskilt vurdering av behov for pilar II avsetning til kapital for operasjonell risiko ved kvantitativ tilnærming til om operasjonell risiko pilar I dekker samlet operasjonell risiko:

- Etablert 1,2 og 3 linje kontroll med dokumenterte rapporter, vurdering av avvik og status.
- Registreringer i taps- og hendelsesregisteret, vurdering av om vesentlige risikoer er avdekket.
- Tiltak i kvalitetssikringssystemet (nøkkelkontroller i IK), vurdering av om tiltak sikrer tilfredsstillende styring og kontroll for håndtering av operasjonell risiko i selskapet.
- Vurdering av om håndtering og oppfølging av avvik er gjennomført løpende.
- Vurdering av om virksomheten har identifisert vesentlige tap som følge av operasjonelle hendelser.
- Ledergruppens kvartalsvis risikobedømming av operasjonell risiko: herunder vurdering av særskilte tema (for eksempel.krig, mislighetsrisiko), IT drift og sikkerhet, og om AHV- og terrorfinansiering, compliance risiko og ESG-risiko samlet er på et nivå som dekkes av Pilar I.

Motpartsrisiko

Definisjon

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere/leverandører på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Vurdering av risiko

Motpartsrisikoen vurderes som lav.

Motpartsrisiko reduseres ved å diversifisere mellom ulike leverandører av finansielle tjenester, samt ved implementering av risikoreduserende tiltak som avtafefestet utveksling av sikkerheter mellom partene, umiddelbar motpartsavstemming og rapportering til sentrale rapporteringsmyndigheter. Kapitalberegning for motpartsrisiko er foretatt etter standardmetoden. I tillegg har banken vurdert om det er andre forhold ved bankens motpartsrisiko, som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer som ikke avdekkes av standardmetoden.

Styring og kontroll av motpartsrisiko

Styret har fastsatt at motpartsrisiko skal være lav. Bankens samarbeidspartnere på finansområdet skal ha ratingklassifisering på minimum investment grade nivå, samt ha et godt renommé blant låntakere og investorer. Avgjørende for valg av samarbeidspartnere er evne og vilje til å bistå banken i finansiering av bankens virksomhet, herunder tilgang til en stor investorbase, som sikrer banken tilfredsstillende tilgang til finansiering konkurransedyktige priser. Bankens samarbeidspartnere må i tillegg kunne tilby profesjonelle produkter og tjenester innen andre finansielle tjenester som banken etterspør.

Bankens krav om lav motpartsrisiko innebærer at det skal etableres risikoreduserende tiltak. For å styre motpartsrisikoen mot finansielle foretak er det etablert rammer pr. motpart for ulike produkter. Rammefastsettelsen skal ivareta bankens målsetting om diversifisering. Rammer for motpartsrisiko skal dekke eksponering som oppstår med hensyn til likviditetsplasseringer, derivatposisjoner og portefølje i rentebærende verdipapirer.

Banken inngår derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av markedsrisiko som oppstår i bankens ordinære virksomhet ved finansiering til fast rente og i annen valuta enn NOK, samt ved utlån til kunder til fast rente og i valuta og ved derivathandel med kunder. Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering Transaksjoner i finansielle instrumenter mot bankens motparter skal reguleres av et tilfredsstillende juridisk avtaleverk. Avtalevilkårene skal omfatte krav til sikkerhetsstillelse med utveksling av sikkerhet, og skal ha som formål å redusere eksponeringen mot finansiell motpart.

Derivatforretninger mot finansielle motparter skal reguleres av standardiserte avtaler (ISDA Master med Credit Support Annex) eller tilsvarende avtaleverk. Avtale om clearing gjennom myndighetsgodkjent Clearinghus er ytterligere et risikoreduserende tiltak, som ble implementert i

2019. Oppgjørslisiko reduseres ved at det daglig beregnes hva hver part skal stille i margin for utestående handler. CSA-oppgjør vil være gjeldende for alle derivattransaksjoner som ikke faller inn under clearing. Under CSA oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Derigjennom oppnås at banken opprettholder en lav motpartsrisiko.

Metodevalg og beregning av økonomisk kapital

Banken er en standardmetodebank og kvantifiserer kredittrisiko ved bruk av standardmetode, og operasjonell risiko ved bruk av basismetode. Banken har ikke handelsportefølje. Ut over Pilar I gjennomfører banken egne vurderinger av pilar II etter resultater som Finanstilsynets modell fra Rundskriv 3/2022 og anvendelsen av Solvency II⁸ kvantifiseringer gir. Konsernets historiske data og statistikk benyttes som grunnlag for beregning av kapitalkrav for tilleggsavsetning utover Pilar I.

Konsentrasjonsrisiko

Definisjon

Konsentrasjonsrisiko er definert som risikoen for tap som følge av konsentrasjon om enkeltkunder, geografiske områder, enkelte bransjer, sikkerheter med samme risikoegenskaper.

Styring og kontroll

Se eget avsnitt under kredittrisiko.

Kapitalbehovet beregnet i tilknytning til minimumskravet (Pilar I) legges til grunn.

Økonomisk kapital

Ut over kapitalbehovet beregnet under Pilar I vurderes avsetning på enkeltkunder, enkelt næringer, utlåns vekst, eventuelt avvikende negativ porteføljekvalitet. Hvert engasjement vurderes basert på størrelse, risikokategori og sikkerhetsdekning. For å modellere konsentrasjonsrisiko som følge av bransjesammensetning brukes HHI.

Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at vi ikke er i stand til å møte våre finansielle forpliktelser.

Styring og kontroll

Styret har fokus på at konsernet skal ha en finansstrategi som ivaretar konsernets tilgang til diversifiserte finansieringskilder og langsiktig funding. Som en del av konsernets finansstrategi har styret vedtatt en strategi for likviditetsstyring som angir hensikt, styringsmål og risikotoleranse for styring av likviditetsrisiko. Strategien har som hovedformål å sørge for at konsernet har en forsvarlig likviditetsstyring som bidrar til å sikre konsernets evne til å innfri sine betalingsforpliktelser.

Likviditetsstrategien gjennomgås årlig av styret. Det har vært lagt særlig vekt på likviditetsrisiko og kommende nye regulatoriske krav til likviditetsstyring i banker.

ILAAP⁹ inngår i bankens ICAAP.

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom å spre innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Det er fastsatt overordnet mål for likviditetsrisikotoleranse, herunder minstekrav til konsernets strukturelle likviditet, og minstekrav til «flyt» i et middels stresset scenario.

I den operative styringen av konsernets likviditetsrisiko anvendes i tillegg målkrav for likviditetsindikator 1 (i henhold til retningslinjer fra Finanstilsynet), langsiktig finansieringsgrad, innskuddsdekning og krav til likviditetsbufferkapital. Konsernet hadde LCR på 159 (158) % ved årsslutt. Konsernets likviditetsreserver utgjorde på samme tidspunkt 19,1(18,7) % av forvaltningskapital. Tilpasningene til LCR og NSFR er fulgt og konsernet tilfredsstillende kravene til LCR.

⁸ Jfr dokumentet stresstester for skadeforsikringselskaper- veil. for utfylling av FTs regneark 06.01.2015

⁹ Internal Liquidity Adequacy Assessment Process

Innskuddsdekningen er viktig parameter for oppfølging av likviditetsrisiko, det vil si hvor stor andel av brutto utlån til kunder som er dekket ved innskudd fra kunder.

Styret har fastsatt minstekrav til innskuddsdekning og at andel langsiktige innlån i % av samlede innlån skal utgjøre et angitt minimum.

Prosesser i banken for vurdering av likviditetsrisiko.

Den løpende styringen av konsernets likviditetsområde utøves av Finansdirektør, som utøver sine fullmakter innenfor de retningslinjer, rammer og mål som er satt i konsernets finansstrategi og løpende fullmakter. Gjennom styrets årlige revisjon av konsernets finansstrategi foretas en grundig vurdering av rammer og mål sett opp mot konsernets likviditetsrisiko.

Det er videre nedsatt et eget finansutvalg som løpende følger likviditetsrisikoutviklingen. Det foretas månedlig rapportering av status innenfor likviditetsrisikoområdet opp mot vedtatte rammer og mål for likviditetsstyringen til bankens styre.

Utover den løpende oppfølgingen av likviditetsrisiko, gjennomføres også en kvartalsvis overordnet vurdering av likviditetsrisiko i bankens ledergruppe, sammen med vurdering av øvrige risikoområder. Likviditetsrisiko vurderes også gjennom bankens årlige interne risikovurderingsprosess, kvartalsvis ved konsernets egen bedømming av nødvendig kapital for å dekke eksisterende risiko. (ICAAP beregninger)

I konsernets ICAAP inngår også vurdering av likviditetsrisiko i 100 % eid datterselskap Helgeland Boligkreditt AS. Boligkredittselskapet leier inn tjenester fra banken, også på finansområdet. Bankens finansutvalg behandler boligkredittselskapets likviditetsutvikling og gjennomgår mnd. rapporter fra HEBO. Det er utarbeidet egen finansstrategi i boligkredittselskapet. Strategi i forhold til refinansiering av innlån i boligkredittselskapet behandles i HEBOs strategistyre møte.

Spesielle forhold som påvirker konsernets risiko

SpareBank 1 Helgeland har opprettholdt et høyt nivå på langsiktig finansiering.

Konsernet har de siste årene gradvis økt både kvaliteten og nivået på likviditetsbufferne, og har gradvis tilpasset bufferne til kommende nye likviditetsbufferkrav i henhold til Basel III/CRD IV.

Konsernets samlede likviditetsbufferkapital vurderes å være tilfredsstillende.

SpareBank 1 Helgeland har offisiell langsiktig rating fra Moody's.

- Issuer rating: A3
- Deposit rating: A3
- Kortsiktig rating: P-2
- Outlook: Positive

Boligkredittselskapet har en offisiell rating fra Moody's på AAA, som indikerer en høy grad av pålitelighet når det gjelder å oppfylle sine forpliktelser til rett tid.

Offisiell rating fra Moody's vurderes å styrke konsernets posisjon i innlånsmarkedet i Norge gjennom lavere priser på innlån, spesielt til boligkredittforetaket, samt at tilgangen til finansieringskilder styrkes når CRD IV/Basel III og Solvency II er fullt implementert. Etter inntreden i SpareBank 1 alliansen benyttes også SpareBank 1 sitt boligkredittselskap. SpareBank 1 Helgeland utfører stresstester for å vurdere hvor lenge banken kan overleve et gitt scenario både referert til bankspesifikke kriser og markedsspesifikke kriser. Rammene i bankens finansstrategi gir begrensninger i hvor stor likviditetsrisiko som tillates.

Økonomisk kapital

Det gjøres en bedømming av konsentrasjonsrisikoen knyttet til likviditetsrisiko, vurdering av økonomisk kapital gjennomføres i tråd med krav til ILAAP.

Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisiko deles i 4 områder. Aksjeprisrisiko, dvs risiko knyttet til verdisvingninger knyttet til bankens aksjeportefølje. Renterisiko, risiko for tap ved endring i markedsrenten. Kreditspreadrisiko, rente og innlånsportefølje, risiko for tap som følge av endret av avkastningskrav på utsteder. Valutarisiko, risiko for tap som følge av valutatap/posisjoner. SpareBank 1 Helgeland er ikke valutabank, og er heller ikke gjennom andre posisjoner eksponert for valutarisiko.

Styring og kontroll

Styret har vedtatt en markedsrisikopolicy som fastsetter rammer og overordnet mål for konsernets markedsrisikotoleranse, samt rammer for rente-,kreditspread og aksjeprisrisiko. Strategien revideres årlig. Konsernet har ikke aktiv handelsportefølje innenfor renter, aksjer eller valuta. Banken har en detaljert ramme- og fullmaktstruktur og en tett oppfølging av denne delen av virksomheten både på styrenivå, ledelsesnivå og i bankens finansutvalg.

Renterisikoen styres mot det ønskede nivå gjennom rentebindingen på rentebærende verdipapirer og innlån (sertifikater og obligasjoner), samt ved bruk av rentebytteavtaler (renteswapper) for å redusere renterisiko knyttet til fastrentelån. Styret har fastsatt ramme for konsernets samlede renterisiko, og renterisikoen er vurdert til å være lav.

Renterisiko følges opp løpende av Finansavdelingen, og banken rapporterer renterisiko til styret månedlig.

Banken har en relativt konservativ strategi for plasseringer i rentebærende verdipapirer, hvor hovedformålet er å sikre tilfredsstillende likviditetsreserver for banken.

Bankens posisjoner i aksjer er i hovedsak strategisk motivert gjennom investeringer i aksjer i datterselskaper, produktselskaper og lokale investeringsselskaper. Markedsrisikoen knyttet til disse aksjeinvesteringene anses å være moderat.

Eierisiko vurderes særskilt knyttet til eierposisjon i et investeringsselskap.

Konsernets valutarisiko anses å være meget lav, da konsernet ikke har aktive valutaporteføljer.

Økonomisk kapital

Kapitalbehovet for markedsrisiko er beregnet etter standardmetoden i.h.t. minimumskravet i Pilar I. I tillegg kvantifiseres risiko ved bruk av Finanstilsynets stresstest for Solvency II (aktuelt ark: markedsrisiko) og dette sees opp mot styringsrammer for markedsrisiko i bankens finansstrategi. I tillegg sees det hen til FT rundskriv 3/2022,

Forretningsrisiko

Styring og kontroll

Forretningsrisikoen styres gjennom strategiske analyser av bl.a. markedssituasjonen og mulige endringer i rammebetingelser. SpareBank 1 Helgeland har fokus på faktorer som kan påvirke forretningsrisikoen i den overordnede risikovurderingen som er en del av bankens strategi prosess.

Økonomisk kapital

Forretningsrisiko vurderes langs to akser, operasjonell risiko og systemrisiko. Samlet gjøres en vurdering av styring og kontrollsystem i virksomheten opp mot operasjonell risiko, så vel som samlet risiko ifht. systemrisikobuffer.

Godtgjørelsesordninger

Styret har oppnevnt eget godtgjørelsesutvalg i tråd med finansforetakslovgivingen med tilhørende rundskriv. I godtgjørelsesutvalget er hovedtillitsvalgt representert sammen med et styremedlem og styrets leder. Godtgjørelsesutvalget rapporterer til styret. Kontroll med godtgjørelsesordninger inngår i 1 linjekontroller i HR avdelingen og følges opp av 2 linjen i tråd med Finansforetaksforskriftens §15-2. Virksomheten har en generell lønnspolitikk som er regulert i bankens bedriftsavtale og alle ansatte har fast månedlig lønn, ingen har bonus eller resultatbasert lønn. Banken utarbeider godtgjørelsesrapporter, en rapport for alle ansatte og en rapport for ledende personer. Rapportene gir relevant informasjon om bankens lønnsutvikling og faktisk godtgjørelse til ledende personer, i henhold til kravene som følger av allmennaksjeloven (§6-16b), forskrift om retningslinjer og rapport om godtgjørelse for ledende personer (FOR-2020-12-11-2730), samt retningslinjer fra EU kommisjonen. Godtgjørelsesrapport og retningslinjer for ledende personer publiseres på foretakets hjemmeside. Mens retningslinjer for godtgjørelse for alle ansatte er tilgjengelig på Innsikt

